

Ainevaldkond „Sotsiaalsed“

Ajalugu

Ajaloo õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

7. klass

Õppeaine sisu	Eeldatavad õpitulemused
<p>Maailm keskajal 476-1492</p> <p>Keskaja koht maailma ajaloos, keskaja ühiskonna üldiseloomustus. Keskaja periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord, eluolu ja maailmapilt.</p> <p>Kirik ja kultuur keskajal, ristiusu õpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristisõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil.</p> <p>Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa. Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale. Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I, Vana-Vene.</p> <p>Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine.</p> <p>Põhja-Euroopa ja Eesti. Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.</p> <p>Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad.</p> <p>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine, eluolu keskajal.</p> <p>Ühiskond varauusajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine. Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci.</p> <p>Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades.</p> <p>Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther.</p> <p>Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad, Liivi sõja põhjused ja tagajärjed.</p>	<ul style="list-style-type: none">• iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi; kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu;• iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist;• iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;• kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;• toob esile ristisõdade eesmärgid ja tulemused;• nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust;• teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik;• seletab ja kasutab kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka;• teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.• teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon;• iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade

	<p>arengut ning reformatsiooni</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõju; • seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism; • teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.
--	---

8. klass

Õppeaine sisu	Eeldatavad õpitulemused
<p>Maailm 1600-1815</p> <p>Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas, absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia, Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II.</p> <p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus, valitsemine, keskvõim ja aadli omavalitsus, Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna). USA iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus.</p> <p>Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. Kultuur: barokk, klassitsism.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile; • iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism; • selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju; • toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad; • teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil; • teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust; • iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism; • teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire, ning iseloomustab nende tegevust.
<p>Maailm 1815-1918</p>	<ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimeses maailmasõjas

<p>Industriaalühiskonna kujunemine, tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused.</p> <p>Rahvuslus ja rahvusriigid, rahvusluse kasv Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik.</p> <p>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed.</p> <p>Esimene maailmasõda, uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, maailmasõja mõju Eestile. Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani. Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine</p>	<p>osalenud riikide liite;</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas; • selgitab Eesti iseseisvumist; • teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; • iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.
--	--

9. klass

Õppeaine sisu	Eeldatavad õpitulemused
<p>Maailm kahe maailmasõja vahel 1918-1939</p> <p>Rahvusvaheline olukord- Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda. Rahvasteliidu tegevus ja mõju ning sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.</p> <p>Maailmamajandus. Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed.</p> <p>Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail, demokraatia ja diktatuuri põhjooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel</p> <p>Eesti Vabariik. Vabadussõda. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus. Demokraatliku parlamentarismi aastad. Vaikiv ajastu. Majandus. Kultuur ja eluolu. Välispoliitika.</p> <p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel- uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles' süsteem); • toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail; • iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; • iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul; • iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu; • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Jossif

<p>aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid</p>	<p>Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson</p>
<p>Teine maailmasõda 1939-1945 Rahvusvaheline olukord enne Teist maailmasõda. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP. Teise maailmasõja sõjategevuse üldisloomustus- sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled, rinded, holokaust. ÜRO asutamine. Eesti Teise maailmasõja ajal- baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioonid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel; • iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi; • selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos; • iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist; • teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ning tagajärjed; • teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.
<p>Maailm pärast teist maailmasõda 1945-2000 Külm sõda. Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid. Kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda. Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel- USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted. Kommunistlikud riigid. Kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon Eesti Nõukogude okupatsiooni all- piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid; • näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail; • iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel; • iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus; • toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed; • analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut; • iseloomustab kultuuri ja eluolu 20.

poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu.
Kommunistliku süsteemi lagunemine-
perestroika ja glasnost. M. Gorbatšov, B.
Jeltsin. Saksamaa ühinemine.
Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine-
Laulev revolutsioon, Balti kett,
põhiseadusliku korra taastamine.
Maailm 1990. aastail- üldülevaade, Euroopa
Liidu laienemine, NATO laienemine, uued
vastasseisud.
Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel.
teaduse ja tehnika areng: aatomiuringud,
infotehnoloogia, massikultuur, naine ja
ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.

sajandil;

- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;
- teab, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustab nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.